

การดูแลระยะท้ายในชุมชนมุสลิม: กรณีศึกษาในบริบทภาคใต้*

กิตติกร นิลมานัต PhD. (Nursing)**

เยาวรัตน์ มัชฌิม PhD. (Nursing)**

จากรวรรณ มานะสุรการ PhD. (Nursing)****

วารภรณ์ คงสุวรรณ PhD. (Nursing)****

กรรทิม่า มีสุนทร พยม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)****

ชูลีพร พรหมพาหกุล MNSc (Adult Nursing)****

บทคัดย่อ: วัตถุประสงค์ของการวิจัย: เพื่อศึกษาลักษณะการดูแลและบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดูแลระยะท้ายในชุมชนมุสลิมในภาคใต้

การออกแบบการวิจัย: การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย: เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 51 คน ประกอบด้วย บุคลากรทางสุขภาพ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่องค์การปกครองในท้องถิ่น อสม. ผู้ป่วยและผู้ดูแล ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย: ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบที่ได้ออกเป็น 2 ประเด็นได้แก่ ประเด็นที่ 1 การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในชุมชนมุสลิม แบ่งออกเป็น 3 ระยะได้แก่ 1) ระยะท้าย เน้นการจัดการอาการและการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษา 2) ระยะใกล้ตาย เน้นการดูแลด้านจิตวิญญาณ และ 3) ระยะหลังการตาย เน้นการประดับประดาจิตใจของครอบครัว และ ประเด็นที่ 2 บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในชุมชน โดยพยาบาล มีบทบาทหลักในการดูแลผู้ป่วยและครอบครัว ให้ข้อมูลและประสานงาน ส่วนอสม. ทำหน้าที่ในการติดตามเยี่ยมบ้านและช่วยเหลือให้กำลังใจผู้ป่วย และดูแลจิตวิญญาณ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการสนับสนุนด้านทรัพยากร และผู้นำศาสนา เน้นการดูแลด้านจิตวิญญาณ

ข้อเสนอแนะ: ผลการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้เข้าใจการดูแลระยะท้ายในชุมชนมุสลิมในภาคใต้มากขึ้น รวมถึงเข้าใจบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในชุมชน ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและส่งเสริมคุณภาพการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในชุมชนมุสลิม

วารสารสภากาพยาบาล 2559; 31(3) 37-52

คำสำคัญ: กรณีศึกษา ชุมชน การดูแลระยะท้าย มุสลิม

*ได้รับทุนสนับสนุนวิจัยจากเงินรายได้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**ผู้เขียนหลัก รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: knilmanat@gmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Terminal Patient Care in a Muslim Community: A Case Study in a Southern-Thai Context*

*Kittikorn Nilmanat PhD. (Nursing)***

*Yaowarat Matchim PhD. (Nursing)****

*Jaruwan Manasurakarn PhD. (Nursing)*****

*Waraporn Kongsuwan PhD. (Nursing)*****

*Kantima Meesunthorn MNSc. (Adult Nursing)*****

*Chuleeporn Prompahakul MNSc. (Adult Nursing)*****

Abstract: Objective: To examine stakeholders' caretaking methods and roles in caring for terminal patients in Muslim communities in Southern Thailand.

Design: Qualitative case study.

Procedure: Data were collected by means of interviews, observation, and group discussions, from January to October 2013. In total, 51 informants participated in the study, consisting of healthcare personnel, community leaders, religious leaders, local administrative officials, volunteers, patients, and caretakers. Qualitative content analysis method was used to analyse the data.

Results: The study produced two major findings. First, caring procedure for terminal patients in the Muslim communities studied was conducted in three stages. The terminal stage mainly involved symptomatic management and treatment-related decisions. The dying stage involved spiritual care. The after-death stage focused on providing the deceased's family members with psychological encouragement. Second, the stakeholders who played significant caretaking roles were nurses, volunteers, local administrative officials, and religious leaders. Nurses' major responsibility was to take care of the patients and their families. Volunteers visited the patients at their homes to give moral support and spiritual care. Local administrative officials provided necessary resources. Religious leaders concentrated on caring for the patients' spiritual conditions.

Recommendations: This study has led to a better understanding of caretaking methods for terminal patients in Southern Thai Muslim communities. It has also revealed the roles of caretaking stakeholders in those communities. The results of this study could be applied to developing a caretaking model to improve the quality of terminal care for patients in Muslim communities.

Thai Journal of Nursing Council 2016; 31(3) 37-52

Keywords: case study; communities; terminal care; Muslim

* Research Grant by Prince of Songkla University.

** Corresponding Author, Associate Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkhla University, E-mail: knilmanat@gmail.com

*** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Thammasat University.

**** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkhla University.